నమస్తే తెలంగాణ నిపుణ
Guide to Excellence
www.nipuna.ntnews.com,
www.facebook.com/ntnipuna
nipuna
Every Wednesday Free Supplement
03.
17 ఏప్రిల్ 2024
పేజీలు 8

నాగరాజు సురేంద్ర

కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ 2023 సంవత్సరానికి అనువాద బహుమతి కోసం 24 పుస్తకాలను మార్చి 11న ఎంపిక చేసింది. దీనిలో కరీంనగర్ జిల్లాకు చెందిన డాక్టర్ నాగరాజు సురేంద్ర 'ఎలనాగ' పేరుతో 2017లో అనువాదం చేసిన 'గాలిబ్ నాటి కాలం' నవలకు పురస్కారం దక్కింది. పవన్ కే వర్మ ఇంగ్లిష్‌లో రచించిన 'గాలిబ్: ది మ్యాన్ ది టైమ్స్ బయోగ్రఫీ' పుస్తకాన్ని నాగరాజు సురేంద్ర తెలుగులో 'గాలిబ్ నాటి కాలం' పేరుతో అనువదించారు.

లింగ మార్పిడి వ్యక్తులు ఏ ప్రాథమిక హక్కులకు అర్హులు?

గతవారం తరువాయి..

19. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. రాష్ట్రపతి ముందస్తు సిఫారసుతో మాత్రమే రాష్ట్ర పునర్‌వ్యవస్థీకరణ బిల్లును పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టవచ్చు

బి. పార్లమెంటు ఆమోదానికి ముందే బిల్లు రాష్ట్రం ఆమోదించాలి

పై వాటిలో ఏది సరైనది/ సరైనవి?

1) ఎ 2) బి 3) ఎ, బి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 1

వివరణ: ప్రకటన ఎ సరైనది: రాష్ట్రపతి ముందస్తు సిఫారసుతో మాత్రమే రాష్ట్ర పునర్‌వ్యవస్థీకరణ బిల్లును పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టవచ్చు. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 3 ప్రకారం రాష్ట్రాల పునర్‌వ్యవస్థీకరణ బిల్లును రాష్ట్రపతి ముందస్తు అనుమతితోనే పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టవచ్చు. రాష్ట్రపతి కూడా నిర్దిష్ట సమయంలో బిల్లును సంబంధిత రాష్ట్ర శాసన సభకు దాని అభిప్రాయాల కోసం పంపించాలి.

- రాష్ట్రం పేరును మార్చే బిల్లును సిఫారసు చేసే ముందు రాష్ట్రపతి తప్పనిసరిగా రాష్ట్ర అభిప్రాయాన్ని స్వీకరించాలి.
- ప్రకటన బి తప్పు. రాష్ట్ర పునర్‌వ్యవస్థీకరణ బిల్లును పార్లమెంటు ఆమోదించడానికి రాష్ట్ర ఆమోదం అవసరం లేదు.
- ఈ బిల్లు పార్లమెంటులో సాధారణ శాసన ప్రక్రియ ద్వారా వెళ్తుంది. చట్టంగా మారడానికి ఉభయసభల (లోక్‌సభ, రాజ్యసభ) ఆమోదం, రాష్ట్రపతి ఆమోదం అవసరం.

20. రాజ్యాంగంలోని అధికరణ 32 కింద జారీ చేసిన మాండమస్ రిట్ నేపథ్యంలో కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. దీన్ని భారత రాష్ట్రపతి, రాష్ట్ర గవర్నర్‌కు వ్యతిరేకంగా జారీ చేయరు

బి. ఒప్పంద బాధ్యతను అమలు చేయడానికి దీన్ని జారీ చేస్తారు

సి. పరిపాలన, శాసన, పాక్షిక-న్యాయ, న్యాయ సంబంధిత విధులకు సంబంధించి ఏ రకమైన ప్రజా స్వభావం గల అధీకృత సంస్థపై అయినా జారీ చేస్తారు

పై వాటిలో ఏది సరైనది/ సరైనవి?

1) ఎ, బి 2) ఎ, సి

3) బి, సి 4) ఎ, బి, సి

జవాబు: 2

వివరణ: ఈ ప్రకటన ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం మాండమస్ రిట్‌కు వర్తిస్తుంది.

ప్రకటన ఎ సరైనది: భారత రాష్ట్రపతికి లేదా రాష్ట్ర గవర్నర్‌కు వ్యతిరేకంగా మాండమస్ రిట్‌ను జారీ చేయలేరు. ఎందుకంటే రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 361 రాష్ట్రపతి, గవర్నర్‌లకు న్యాయపరమైన చర్యల నుంచి మినహాయింపును అందిస్తుంది.

ప్రకటన బి తప్పు: ప్రైవేట్ పక్షాల మధ్య ఒప్పంద బాధ్యతను అమలు చేయడానికి మాండమస్ రిట్‌ను జారీ చేయరు. ఇది ప్రభుత్వ విధులను అమలు చేయడానికి ఉద్దేశించింది. ప్రైవేట్ ఒప్పందాలకు కాదు.

ప్రకటన సి సరైనది: పరిపాలన సంస్థలు, చట్ట సభలు (నిర్దిష్ట పరిస్థితుల్లో), పాక్షిక న్యాయ సంస్థలు, దిగువ కోర్టులతో సహా ప్రజా స్వభావం గల ఏ విధమైన అధీకృత సంస్థకు అయినా వ్యతిరేకంగా మాండమస్ రిట్‌ను జారీ చేస్తారు. ఆ అధికారులు చట్టం ద్వారా నిర్దేశించిన వారి అధికారిక విధులను నిర్వర్తించేలా ఇది నిర్ధారిస్తుంది. కాబట్టి ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం మాండమస్ రిట్‌కు సంబంధించి ఎ (ఇది ఎవరికి వ్యతిరేకంగా జారీ చేయాలనేదానిపై పరిమితి), సి (అది జారీ చేసే అధికారుల పరిధి) మాత్రమే సరైనవి.

21. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. పార్లమెంటులో సాధారణ మెజారిటీతో పౌరసత్వ ప్రమాణాలను సవరించవచ్చు

బి. ఒక వ్యక్తి స్వచ్ఛందంగా వేరే దేశ పౌరసత్వాన్ని పొందితే భారతదేశ పౌరసత్వం రద్దు చేస్తారు

సి. మోసం ద్వారా పౌరసత్వం పొందారని భారత ప్రభుత్వం భావిస్తే ఆ పౌరసత్వాన్ని రద్దు చేస్తుంది

పై వాటిలో ఏది/ఏవి సరైనవి?

1) ఎ, బి 2) బి, సి

3) ఎ, బి, సి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 3

వివరణ: ప్రకటన ఎ: పార్లమెంటులో సాధారణ మెజారిటీతో పౌరసత్వ ప్రమాణాలను సవరించవచ్చు. ఈ ప్రకటన సరైనదే. భారతదేశంలో పౌరసత్వానికి సంబంధించిన ప్రమాణాలను పార్లమెంటులో సాధారణ మెజారిటీతో సవరించవచ్చు.

- భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 11 ప్రకారం పౌరసత్వానికి సంబంధించిన చట్టాలను రూపొందించే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉంది.

ప్రకటన బి: ఒక వ్యక్తి స్వచ్ఛందంగా వేరే దేశ పౌరసత్వాన్ని పొందితే భారతదేశ పౌరసత్వం రద్దవుతుంది. ఈ ప్రకటన సరైనదే. భారత దేశ పౌరుడు మరో దేశ పౌరసత్వాన్ని పొందితే స్వయం చాలకంగా భారతీయ పౌరసత్వం రద్దవుతుంది.

ప్రకటన సి: మోసం ద్వారా పౌరసత్వం పొందారని భారతదేశం భావిస్తే పౌరసత్వం రద్దవుతుంది. ఈ ప్రకటన కూడా సరైనదే.

- భారతదేశంలో, పౌరసత్వ చట్టంలో పేర్కొన్న నిర్దిష్ట సందర్భాల్లో, మోసం లేదా తప్పుడు ప్రాతినిధ్యం ద్వారా పౌరసత్వం పొందితే దాన్ని రద్దు చేస్తారు లేదా తొలగిస్తారు.

22. లింగ సమానత్వ స్వీయ నిర్ణయ హక్కును గుర్తిస్తూ సుప్రీంకోర్టు NALSA తీర్పు తర్వాత కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి. ఈ తీర్పు తర్వాత లింగ మార్పిడి వ్యక్తులు కింది వాటిలో ఏ ప్రాథమిక హక్కులకు అర్హులు?

1. ఆర్టికల్ 14 2. ఆర్టికల్ 15

3. ఆర్టికల్ 16 4. ఆర్టికల్ 21

1) నాలుగు సరైనవి

2) మూడు సరైనవి

3) రెండు సరైనవి

4) ఒకటి మాత్రమే సరైనది

జవాబు: 1

వివరణ: జాతీయ న్యాయ సేవల అధీకృత సంస్థ (NALSA) వర్సెస్ భారత యూనియన్ కేసులో ఇచ్చిన తీర్పులో లింగ అస్థిత్వానికి సంబంధించి స్వీయ నిర్ణయాధికార హక్కును సుప్రీంకోర్టు గుర్తించింది. స్వీయ వ్యక్తీకరణలో వైవిధ్యాన్ని చేరుస్తూ రాజ్యాంగంలోని అధికరణ 21 ప్రకారం మర్యాద/ గౌరవాన్ని కోర్టు వ్యాఖ్యానించింది. ఇది ఒక వ్యక్తి గౌరవప్రదమైన జీవితాన్ని గడపటానికి అనుమతించింది. ఇది ఒక వ్యక్తి లింగ అస్థిత్వాన్ని అధికరణ 21 ప్రకారం గౌరవానికి సంబంధించిన ప్రాథమిక హక్కు ఛత్రంలో ఉంచింది. ఇంకా సమానత్వపు హక్కు (అధికరణ 14), వ్యక్తీకరణ స్వేచ్ఛ (అధికరణ 19(1)(ఎ) లింగ తటస్థ నిబంధనల ప్రకారం రూపొందించారని కోర్టు పేర్కొన్నది. పర్యవసానంగా, సమానత్వం, భావ ప్రకటన స్వేచ్ఛా హక్కు లింగ మార్పిడి వ్యక్తులకు విస్తరించారు.

- **ప్రకటన 2, 3 సరైనవి:** అధికరణలు 15, 16 ప్రకారం లింగ వివక్షను స్పష్టంగా నిషేధించారు. ఇక్కడ లింగ అనేది జీవ సంబంధమైన లక్షణాలను (క్రోమోజోమ్‌లు, జననేంద్రియాలు, ద్వితీయ లైంగిక లక్షణాలు వంటి) సూచించడం మాత్రమే కాకుండా వ్యక్తి స్వీయ అవగాహన ఆధారంగా కూడా లింగాన్ని కలిగి ఉంటుందని కోర్టు పేర్కొన్నది. కాబట్టి లింగ అస్తిత్వం ఆధారంగా చూపే వివక్ష కూడా లింగ వివక్ష పరిధిలో ఉంటుందని కోర్టు పేర్కొన్నది. రాజ్యాంగంలోని అధికరణలు 14, 15, 16, 19(1)(ఎ), 21 ప్రకారం ట్రాన్స్‌జెండర్లు ప్రాథమిక హక్కులకు అర్హులని కోర్టు చెప్పింది.

23. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి.

ఎ. భారత రాష్ట్రపతి భారత పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులకు హామీదారుడు, రక్షకుడు

బి. ప్రాథమిక హక్కుల పరిధిని న్యాయస్థానాలు, పార్లమెంట్ విస్తరించవచ్చు, పెంచవచ్చు

పై వాటిలో ఏది సరైనది/ ఏవి సరైనవి?

1) ఎ, బి 2) ఎ

3) బి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 3

వివరణ: ప్రకటన ఎ తప్పు: భారత రాష్ట్రపతి ప్రాథమిక హక్కులకు ప్రాథమిక హామీదారు కాదు. న్యాయవ్యవస్థ ముఖ్యంగా సుప్రీంకోర్టు, రిట్‌లు, న్యాయసమీక్ష ద్వారా ప్రాథమిక హక్కులను వ్యాఖ్యానించడంలో, అమలు చేయడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది.

ప్రకటన బి సరైనది: ప్రాథమిక హక్కుల పరిధిని రెండు విధాలుగా విస్తరించవచ్చు.

న్యాయస్థానాల ద్వారా: న్యాయపరమైన వ్యాఖ్యానాల ద్వారా, కొత్త పరిస్థితులు లేదా స్పష్టంగా పేర్కొనని హక్కులను దాని పరిధిలోకి తేవడం ద్వారా న్యాయస్థానాలు ప్రస్తుత ప్రాథమిక హక్కులను వ్యాఖ్యానించవచ్చు. దీన్ని రాజ్యాంగ 'ప్రగతిశీల వ్యాఖ్యానం' అంటారు.

పార్లమెంట్ ద్వారా: కొత్త ప్రాథమిక హక్కులను జోడించడానికి లేదా ఇప్పటికే ఉన్న వాటి పరిధిని విస్తరించడానికి పార్లమెంట్ రాజ్యాంగాన్ని సవరించవచ్చు. దీనికి పార్లమెంట్ ఉభయ సభల్లో ప్రత్యేక మెజారిటీ అవసరం.

- ప్రాథమిక హక్కులకు సంబంధించి పార్లమెంట్ ఆమోదించిన బిల్లులకు ఆమోదం వంటి పాత్ర రాష్ట్రపతి ఉన్నప్పటికీ రాష్ట్రపతి ప్రాథమిక హామీదారు లేదా రక్షకుడు కాదు. ఈ విషయంలో న్యాయవ్యవస్థ, పార్లమెంట్ మరింత క్రియాశీల పాత్ర పోషిస్తాయి.

24. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. ప్రైవేట్ వ్యక్తుల చర్యలపై ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయడం సాధ్యం కాదు

బి. కంపెనీలు లేదా చట్టపరమైన సంస్థలకు ప్రాథమిక హక్కులకు అర్హత లేదు

సి. భారత పౌరులు మాత్రమే ప్రాథమిక హక్కులకు అర్హులు

పై వాటిలో సరైనవి?

1) ఎ, బి 2) బి, సి

3) ఎ, బి, సి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 4

వివరణ: ప్రకటన ఎ తప్పు: ఆ చర్యలు, వాటిని అమలు చేసే వ్యక్తి ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘిస్తే ప్రైవేట్ వ్యక్తుల చర్యలపై ప్రాథమిక హక్కులు అమలు చేయవచ్చు. ఉదాహరణకు ఒక ప్రైవేట్ కంపెనీ సమర్థన లేకుండా ఒకరి వాక్‌స్వాతంత్ర్యాన్ని పరిమితం చేస్తే, బాధిత వ్యక్తి రాజ్యాంగంలో పొందుపరిచిన ప్రాథమిక హక్కులను ఉపయోగించి న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించవచ్చు.

ప్రకటన బి తప్పు: కంపెనీలు లేదా చట్టపరమైన సంస్థలు కూడా చట్టం ముందు సమానత్వ హక్కు, వాణిజ్య లేదా వ్యాపారాన్ని కొనసాగించే హక్కు వంటి కొన్ని ప్రాథమిక హక్కులను కూడా పొందగలవు.

- ఈ హక్కులు సంపూర్ణమైనవి కావు, సహేతుకమైన పరిమితులకు లోబడి ఉండవచ్చు.

ప్రకటన సి తప్పు: చాలా ప్రాథమిక హక్కులు భారత పౌరులకు హామీ ఇచ్చినప్పటికీ కొన్ని పరిస్థితుల్లో పౌరులు కానివారు కూడా కొన్ని హక్కులను కలిగి ఉంటారు. ఉదాహరణకు ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం జీవించే హక్కు, సమానత్వ హక్కు, స్వేచ్ఛా హక్కులు, పౌరసత్వ హోదాతో సంబంధం లేకుండా భారతదేశంలోని ప్రతి ఒక్కరికీ అందుబాటులో ఉన్నాయి.

25. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి.

ఎ. దేశంలో రాజకీయ ప్రజాస్వామ్యాన్ని స్థాపించడమే ప్రాథమిక విధుల లక్ష్యం

బి. వాక్కు, భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ భారతదేశంలో ఉండే విదేశీయులకు మాత్రమే పరిమితమైన ప్రాథమిక హక్కులు

సి. భారతదేశంలో ఉండే విదేశీయులతో పాటు భారతదేశంలోని ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రాథమిక హక్కు హామీ ఇచ్చారు

పై వాటిలో సరైనవి?

1) ఎ 2) బి

3) ఎ, బి, సి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 2

వివరణ: ప్రకటన ఎ తప్పు: ప్రాథమిక విధులు రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ IV ఎ లో వివరించిన నైతిక బాధ్యతలు. అవి న్యాయబద్ధమైన సమాజాన్ని ప్రోత్సహించడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నవి. ప్రత్యేకంగా రాజకీయ ప్రజాస్వామ్యాన్ని అవి స్థాపించవు. రాజకీయ ప్రజాస్వామ్యం ఇప్పటికే ప్రాథమిక హక్కులు, పార్లమెంటరీ యంత్రాంగాల ద్వారా రాజ్యాంగంలోని పార్ట్ III లో స్థాపించబడింది.

ప్రకటన బి సరైనవి: వాక్కు, భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ అనేది రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19(1)(ఎ)లో పొందుపరిచిన ప్రాథమిక హక్కు. ఇది విదేశీయులతో సహా భారతదేశంలోని వ్యక్తులందరికీ వర్తిస్తుంది. అయితే ఈ హక్కు ప్రజాభద్రత, మర్యాద లేదా నైతికత ప్రయోజనాల కోసం సహేతుకమైన పరిమితులకు లోబడి ఉంటుంది.

ప్రకటన సి తప్పు: విద్యాహక్కు చట్టం (ఆర్‌టీఈ) ప్రకారం 6-14 సంవత్సరాల మధ్య పిల్లలకు ప్రాథమిక విద్యాహక్కు హామీ ఇచ్చింది. ఈ చట్టం పౌరసత్వంతో సంబంధం లేకుండా భారతదేశంలోని పిల్లలందరికీ వర్తిస్తుంది.

26. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి.

ఎ. న్యాయస్థానాల న్యాయ సమీక్షకు మూలం ఆర్టికల్ 13

బి. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 ప్రకారం చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం మినహా ప్రభుత్వం ఏకపక్ష అధికారాన్ని ఉపయోగించరాదని సూచిస్తుంది.

పై వాటిలో ఏది సరైనది/ ఏవి సరైనవి?

1) ఎ 2) బి 3) ఎ, బి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 3

వివరణ: ప్రకటన ఎ సరైనది: భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 13 వాస్తవానికి న్యాయస్థానాలకు న్యాయసమీక్షాధికార ప్రాథమిక మూలం. రాజ్యాంగంలోని విభాగం-III లో పొందుపరిచిన ప్రాథమిక హక్కులకు విరుద్ధమైన చట్టాలు చెల్లవని పేర్కొన్నది.

- ఇది చట్టాలను సమీక్షించడానికి, ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘించే వాటిని కొట్టేయడానికి కోర్టులకు అధికారం ఇస్తుంది.

ప్రకటన బి సరైనది: రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 'చట్టం ముందు సమానత్వం' హామీ ఇస్తుంది. ఇది ఏకపక్ష రాజ్యాధికారాన్ని పరోక్షంగా నిరుత్సాహపరిచినప్పటికీ రాజ్యం అటువంటి అధికారాన్ని ఉపయోగించకూడదని స్పష్టంగా పేర్కొనలేదు. అయితే సమానత్వ సూత్రం రాష్ట్ర చర్యలు సహేతుకంగా, వివక్షకు గురికాకుండా ఉండాలని సూచిస్తుంది.

- న్యాయస్థానాలు ఏకపక్ష లేదా వివక్షతో కూడిన చట్టాలను కొట్టివేయడానికి ఆర్టికల్ 14ని ఉపయోగించవచ్చు.
- ఆర్టికల్ 13 న్యాయ సమీక్షకు పునాది అందిస్తుంది. అయితే ఆర్టికల్ 14 చట్టాల ఏకపక్ష, సమాన అనువర్తనానికి ప్రమాణాన్ని నిర్దేశిస్తుంది.

ఎలిశాల నరేష్ కుమార్
గ్రూప్-1 మెంటార్
విష్ణు ఐఏఎస్ అకాడమీ
హైదరాబాద్
7702170025